

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry
Itälahdenkatu 22b
00210 HELSINKI
Puh. 050 3011 633
S-posti: helsy@ssl.fi

ASEMAKAAVAVALITUS

1.3.2022

Helsingin hallinto-oikeus
Sörnäistenkatu 1
00580 HELSINKI
S-posti: helsinki.hao@oikeus.fi

Viite: Helsingin kaupunginvaltuuston päätös 19.1.2022 § 14
Ruskeasuon Huopalahdenportin asemakaavan muuttaminen (nro 12591) (liite 1)

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

Asia

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry hakee muutosta Helsingin kaupunginvaltuuston päätökseen § 14 asia/14, jolla valtuusto hyväksyi Ruskeasuon Huopalahdenportin asemakaavan muutoksen piirustuksen nro 12591 mukaisena.

Asemakaavan hyväksymisestä on kuulutettu Helsingin kaupungin internet-sivuilla 24.1.2022:

https://www.hel.fi/static/public/hela/Kaupunginvaltuusto/Suomi/Paatos/2022/Keha_2022-01-19_Kvsto_1_Pk/E4ECCD9E-344D-CD84-841B-7E7B8F100000/Kaupunginvaltuusto_poytakirja_19012022-01_julkinen.pdf

Pöytäkirja oli tullut nähtäville 24.1.2022. Helsingin luonnonsuojeluyhdistys sai tiedon valtuuston päätöksestä 31.1.2022. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään 2.3.2022.

Vaatus

Valituksenalainen asemakaavaehdotus on kumottava maankäyttö- ja rakennuslain sekä luonnonsuojelulain vastaisena. Asemakaava perustuu riittämättömiin luontoselvityksiin ja puutteellisiin korkean rakentamisen vaikutusten arviointiin. Kaavatyössä rakentamisen varjostusvaikutusta on tutkittu vain vuodenvaihteen neljänä päivänä. Asemakaavan mukaisen rakentamisen vaikutusten selvittäminen tuulen virtauksiin ja nopeuksiin sekä näiden ihmisten terveydelle ja turvallisuudelle aiheuttamiin riskeihin on laiminlyöty täysin.

Perustelut

Luonto-arvot joita kaavatyössä ei ole tunnistettu

Asemakaava-alueen pohjois-koillisosassa kortteleiden AK 16753 ja 16752 alueella sijaitsee noin 8 000 neliömetrin laajuinen vaahteralehto, jonka suojeluarvoa ei kaavatyössä ole selvitetty.

Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen saaman tiedon mukaan lehdossa kasvaa parisataa eri-ikäistä vaahteraa. Vaahteralehto täyttää luonnonsuojeluasetuksen 10 §:n suojellulle jalopuumetsikölle asettaman vaatimuksen 20 runkomaisesta puusta hehtaarilla. Tieto perustuu luontokartoittaja Olli Mannisen 10.2.2022 tekemään maastokatselmukseen.

Kaava-alueen eteläosassa sijaitsevan Punamäenlehdon luontoarvot on myös jätetty kaavatyössä selvittämättä.

Kaavoittaja sivuttaa sekä vaahteralehdon että Punamäenlehdon luontoarvot viittaamalla Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmään, joka mukaan kaava-alueella ei ole mainitsemisen arvoisia lajeja tai luontotyyppejä: "Kaava-alueella ei ole Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmän mukaan arvokkaita luontokohteita, uhanalaista lajistoa, luonnonsuojelualueita, suojeltuja luontokohteita tai luonnonmuistomerkkejä", lausutaan kaavaselostuksen sivulla 22.

Kaava-aineiston liitteisiin kuuluva "Pikku Huopalahden pohjoisosa. Maisema- ja luontotarkastelu" (liite 2, Serum arkkitehdit Oy 30.4.2015, https://www.hel.fi/hel2/ksv/liitteet/2015_kaava/4163_1_maisema_ja_luonto_tarkastelu.pdf) vetoaa sekin Helsingin luontotietojärjestelmään: "Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmän mukaan selvitysalueelta ei ole löytynyt erityisiä luontoarvoja tai uhanalaista lajistoa" (mt., 5).

Helsingin luontotietojärjestelmä ei kuitenkaan ole luotettava lähde. Helsingin kaupungin tarkastusviraston tekemän arviointimuistion (liite 3, päivätty 13.2.2019, https://www.arviointikertomus.fi/sites/default/files/pdf/article-memo/2019/luonnonsuojeluohjelman_toteuttaminen.pdf) mukaan luontotietojärjestelmässä on jatkuvasti alueellisia, eliöryhmittäisiä ja lajikohtaisia puutteita: "Helsingille tyypilliset ja harvinaiset lajit olivat luonnonsuojeluohjelmaa laatiessa ja ovat edelleen tiedossa vain osin. Osasta lajeja on paremmin tietoa kuin muista. Lajitiedot saattavat koskea vain osaa Helsingin aluetta: kaikkia alueita ei ole kartoitettu kattavasti", todetaan tarkastuskertomuksen sivulla 10.

Luontoselvitysten tiedot tulevat luontotietojärjestelmään viipeellä – jos koskaan: "Lajitiedon saaminen on hankalaa: laajempien selvitysten

tiedot tulevat kaupungin luontotietojärjestelmään mutta alueittain tehtävien hankkeiden luontoselvitysten tiedot eivät. (...) Luontotietojärjestelmän tieto vanhenee.” (Mt., 10.)

”Helsingin kaupungilla ei ole resursseja kaikkien lajien kattavaan kartoittamiseen ja seurantaan alueellaan (...)”, kiteytetään tarkastuskertomuksen sivulla 20.

Huopalahdenportin asemakaavatyön yhteydessä ei ole tehty kaava-alueen kattavaa asiantuntevaa luontoselvitystä, eivätkä kaavan luontovaikutukset siksi ole arvioitavissa maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n tarkoittamalla tavalla. Kaava-ehdotus ei myöskään vaali luonnonympäristöä asemakaavan sisältövaatimusten MRL 54 §:n edellyttämällä tavalla.

Varjoisuus

Asemakaavaselostuksen liitteenä olevasta varjotutkielmasta (liite 4, päivätty 11.10.2019, https://www.hel.fi/static/public/hela/Kaupunginvaltuusto/Suomi/Paatos/2022/Keha_2022-01-19_Kvsto_1_Pk/AFB9804B-BCBB-CDE8-9721-7C03A9300000/Liite.pdf) selviää, että talvipäivänseisauksen aikaan 22.12. kaava-alueen kaikkien kortteleiden sisäpihat jäävät vaille suoraa auringonvaloa kaikkina kellonaikoina. Koska varjotutkielma on esitetty vain vuoden neljältä päivältä (20.3., 21.6, 23.9., 22.12.) ei ole tiedossa, kuinka monena päivänä vuodesta kaava-alueen kortteleiden pihat jäävät kokonaan vaille suoraa luonnonvaloa. Tästä syystä ei voida arvioida, luoko kaava-ehdotus edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n edellyttämällä tavalla.

Tuulisuus

Asemakaavatyössä ei ole arvioitu kaavan mukaisen rakentamisen vaikutuksia tuulen suuntiin, virtausnopeuksiin ja pyörteilyyn kaava-alueella ja kaava-alueen ympäristössä. Kaavaselostuksessa ei ole edes mainintaa tuulioloista tai tuulisuudesta. Tuulisimuloinnin puutteen takia kaavan merkittäviä vaikutuksia suunnittelualueen tuulisuuteen ei voida arvioida.

Tunnettu tanskalainen arkkitehti ja kaupunkisuunnittelun asiantuntija Jan Gehl on toistuvasti esittänyt kirjallisessa tuotannossaan (esim. Gehl 2011, 2013), että pohjoismaissa ei tulisi rakentaa viittä kerrosta korkeampia rakennuksia. Syynä ovat korkean rakentamisen aiheuttama varjostusvaikutus sekä tuulen nopeuden kiihtyminen ja pyörteily. Haitat

korostuvat pohjolan viilleissä, kosteissa ja tuulisissa oloissa, joissa aurinko on matalalla useita kuukausia vuodesta.

Valituksenalaisessa asemakaavaehdotuksessa on osoitettu rakennusalat kolmelle 14-kerroksiselle sekä kahdelle 11-kerroksiselle rakennukselle kortteleissa AK 16753 ja AK 16752. Tuulisissa oloissa näiden rakennusten tuulen alapuolisille sivuille muodostuu ohivirtauksen aiheuttama alipaine, joka pyrkii täyttymään tavalla, joka aiheuttaa ilman pyörteilyä eli turbulenssia. Turbulenssin voimakkuus riippuu paine-erosta rakennuksen tuulenpuoleisten sekä tuulen alapuolisten sivujen välillä. Paine-ero muodostuu sitä suuremmaksi mitä suurempi on tuulen virtausnopeus ja mitä korkeampi rakennus on kyseessä.

Kaavaehdotuksen pohjoisimmat korttelit AK 16753 ja AK 16752, niiden väliin sijoittuva Kurjenmiekankuja ja sen jatkeena sijaitsevan korttelin AK 16751 koillinen kulmaus ovat erityisen alttiita lännen sekä pohjoisen puolisten tuulten vaikutukselle.

Kortteleiden AK 16753 ja AK 16752 sisäpihat ovat alttiita tuulen purkauksille ennen muuta siksi, että asemakaavassa on osoitettu kapeat, matalat kaksikerroksiset rakennusosat 14-kerroksisten tornitalojen viereen. Korkeiden rakennusmassojen ohjaamat ilmavirrat kanavoituvat matalien rakennusosien muodostamiin aukkoihin kortteleiden julkisivumuurissa ja aiheuttavat turbulenssia kortteleiden sisäpihoilla.

14-kerroksisten tornitalojen välissä tulisi sijaitsemaan Kurjenmiekankujan suuaukko. On odotettavissa, että pohjoisenpuoleisella tuulella Kurjenmiekankujalla kehittyy Venturi-ilmiö, joka kansanomaisemmin tunnetaan tuulitunneliefektinä. Virtaavan ilmassan puristuessa kapeaan käytävään sen virtausnopeus kasvaa. Kaupunkiooloissa tämä tarkoittaa, että katukuilussa tuulen nopeus saattaa kasvaa kaksin-, jopa kolminkertaiseksi verrattuna siihen, mikä on tuulen nopeus avoimella paikalla. Kujan pohjoiskoillisessa päässä Kurjenmiekanpuiston aukiolla vallitsee viereisten 14-kerroksisten rakennusten korkeiden seinäpintojen tuottama tempoileva turbulenssi. Tuulen paineen vastaanottavat pohjoiseen katsovat korkeat julkisivut suuntaavat tuulen virtauksen alas katutasolle aiheuttaen syöksyvirtauksen. Kun katutaso on lumesta, jäätä ja sulamisvesistä liukas, on normaalikuntoisenkin kulkijan vaikea pysyä pystyssä.

Korkean rakentamisen tuottamat tuuliolot muodostavat todellisen turvallisuusriskin. Britannian yleisradioyhtiö BBC raportoi internet-sivullaan Leedsin korkeimman rakennuksen kiihdyttämien ilmavirtausten aiheuttamista onnettomuuksista (liite 5, päivätty 1.3.2013, <https://www.bbc.com/news/uk-england-leeds-21633206>): Tuulen paineen kaataman kuorma-auto alle jäänyt ihminen kuoli ja toinen loukkaantui vakavasti. Voimakkaan tuulenpuuskan aiheuttamat kaatumiset ovat aiheuttaneet vaarallisia sisäisiä vammoja. Tuuli on tarttunut lastenvaunuihin, joissa on nukkunut kolmivuotias lapsi, ja paiskannut ne

ajoradalle. BBC dokumentoi 25 tuulen paineen aiheuttamaa onnettomuutta rakennuksen valmistumista vuonna 2007 seuranneiden kuuden vuoden aikana.

Ja kuten kaupunkisuunnittelun lehtori Leedsin yliopistosta BBC:n artikkelissa toteaa, kun korkea rakennus kerran on rakennettu, ei ole juuri mitään tehtävissä sen mikroilmastolle ja tuulisuudelle aiheuttamalle vaikutukselle.

Lopuksi

Valituksenalaisen asemakaavan selvitysaineistossa olevien puutteiden takia ei voida olla varmoja, että kaava täyttää maankäyttö- ja rakennuslain vaatimukset terveellisestä, turvallisesta ja viihtyisästä elinympäristöstä. Tästä syystä valituksenalainen asemakaava on kumottava.

Helsingissä 1.3.2022

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry:n puolesta

Antti Halkka
puheenjohtaja
Itälahdenkatu 22 b
00210 Helsinki
antti.halkka@sll.fi
puh. 050 3082795

Emilia Pippola
järjestösihteeri
Itälahdenkatu 22 b
00210 Helsinki
emilia.pippola@sll.fi
puh. 050 3011633

Prosessiosoite (pyydämme asiointia ensisijaisesti sähköisesti)

Emilia Pippola, Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry, Itälahdenkatu 22 b, 00210 Helsinki, s-posti: emilia.pippola@sll.fi

Liitteet

- Liite 1. Helsingin kaupunginvaltuuston 19.1.2022 kokouksen pöytäkirja
- Liite 2. Pikku Huopalahden pohjoisosa. Maisema- ja luontotarkastelu.
- Liite 3. Helsingin kaupungin tarkastusviraston arviointimuistio
- Liite 4. Varjotutkielma
- Liite 5. Bridgewater Place 'wind tunnel caused Leeds injuries'

Lähteet

- Gehl, Jan (2011) Life Between Buildings. Using Public Space. Washington: Island Press.
- Gehl, Jan (2013) Cities for People. Washington: Island Press.